

Pronásledování, ale ne opuštění (Fp 1,1–3; Ko 1,1.2)

Texty na tento týden

Ef 3,1; 2K 4,7–12; Sk 9,16; Fm 1,15.16; Ko 4,9; Fp 1,1–3; Ko 1,1.2

Úvodní text

„Radujte se v Pánu vždycky, znovu říkám, radujte se!“ (Fp 4,4)

Na základě falešných obvinění strávil adventistický kazatel téměř dva roky za mřížemi. Přestože byl zpočátku opravdu zoufalý, brzy si uvědomil, že vězení je místem, které mu Bůh dal jako misijní pole. Když se jeho spoluvězni dozvěděli, že je kazatelem, požádali ho, aby jim kázal. Dělal to a podařilo se mu mezi nimi rozdat i nějaké publikace. Několik z nich nakonec pokřtil a vysluhoval jim památku Večeře Páně. Po propuštění řekl: „Občas bylo opravdu náročné sloužit ve vězení, ale prožíval jsem i velkou radost, když jsem viděl vyslyšené modlitby a změněné životy.“

Pavel psal Filipským a Koloským z vězení (viz Fp 1,7; Ko 4,3). Bylo to dokonce přímo ve Filipech, kde Pavla a Silase nespravedlivě obvinili, zbili a žalářník je „podle toho rozkazu zavřel do nejbezpečnější cely a pro jistotu jim dal nohy do klády. Kolem půlnoci se Pavel a Silas modlili a zpěvem oslavovali Boha; ostatní vězňové je poslouchali“ (Sk 16,24.25). Oni opravdu věděli, jak se „ustavičně radovat“.

Tento týden se podíváme na situaci, ve které se Pavel ocitl. V tom, co ho postihlo, viděl vyšší smysl. Uvažujme, v čem pro nás může být jeho zkušenost povzbuzením a poučením, když i do našeho života přijdou těžké zkoušky.

Osnova lekce

První lekce našeho studia bude jakýmsi úvodem, který představí nejen situaci, v níž Pavel své dopisy psal (uvěznění), ale také dva křesťanské sbory (ve Filipech a Kolosách), jimž byly tyto dopisy určeny. Pochopení těchto souvislostí nám totiž může pomoci lépe porozumět obsahu těchto dopisů, jimž se budeme dále věnovat.

I. Pavel – autor dopisů

- Ef 3,1; Fm 1,1: Pavel jako vězeň pro Krista (neděle)
- 2K 4,7–12: Uvěznění jako příležitost (pondělí)

II. Křesťané ve Filipech a Kolosách – adresáti dopisů

- Fp 16,6–12: Pavlův vztah k filipským křesťanům (úterý)
- Ko 4,7–9; Fm 1,10–12.15.16: Pavlův vztah ke koloským křesťanům (středa)
- Fp 1,1–3; Ko 1,1.2: Sborný ve Filipech a Kolosách (čtvrtek)

PAVEL, VĚZEŇ JEŽÍŠE KRISTA

„Proto jsem já, Pavel, vězněm Krista Ježíše pro vás pohany.“ (Ef 3,1)

„Pavel, vězeň Krista Ježíše, a bratr Timoteus Filemonovi, našemu milovanému spolupracovníku...“ (Fm 1,1)

Osobní studium

Listy Filipským a Koloským bývají řazeny mezi tzv. *dopisy z vězení*, protože je Pavel psal v době svého uvěznění (patří sem i dopisy Efezským a Filemonovi). Většina komentářů předpokládá, že byly napsány během Pavlova pobytu v Římě, tedy kolem let 60 až 62 (viz Sk 28,16).

Jak Pavel podle úvodních veršů (Ef 3,1 a Fm 1,1) charakterizuje své uvěznění? Co se z toho dozvídáme o Pavlovi a jeho víře?

Pavel obětoval svůj život službě Ježíši Kristu. Pokud tato služba znamenala strávit čas ve vězení, apoštol byl připraven. Pavel o sobě mluví jako o vyslanci evangelia v okovech (Ef 6,20). Apoštol podnikal misijní cesty, zakládal sbory a školil pracovníky pro Pána. Ve vězení si mohl klást otázku: „Proč jsem tady, když bych mohl udělat mnohem víc bez těchto pout?“ Pavel byl uvězněn i v době, kdy napsal 2. list Timoteovi, který je považován za pastorační epištolu. Během Pavlova pobytu ve vězení tedy vzniklo nejméně pět knih Nového zákona.

V žádném z dopisů z vězení Pavel přesně nezmiňuje, kde byl uvězněn. Někteří proto na základě různých indicií tvrdí, že šlo buď

o Efez, nebo Cesareu. Neexistuje však žádný biblický důkaz o tom, že by byl Pavel někdy uvězněn v Efezu. Cesarea se může zdát pravděpodobnější možností, ale Pavel zde v té době nebyl v nebezpečí, zatímco v době vzniku epištol Filipským Pavel cítil, že je ohrožen (viz Fp 1,20 a Fp 2,17).

Tento dopis nám poskytuje i další náznaky, kde se Pavel mohl v době svého uvěznění nacházet. Za prvé, setkáváme se zde s pojmem „vládní budova“ (*praitóron*). Může se vztahovat na oficiální sídlo guvernéra provincie, jako například budova v Jeruzalémě, kde Ježíše vyslyšchal Pilát (Mt 27,27; J 18,33), nebo i v Cesareji, kde byl Pavel v jednu chvíli uvězněn (Sk 23,35). Pavel však tento výraz nepoužívá výhradně k označení místa, ale především k označení skupiny lidí. Říká, že „po celém soudu i všude jinde“ se dozvěděli o tom, že je uvězněn pro evangelium (Fp 1,13). V Římě se to mohlo týkat až čtrnácti tisíc elitních vojáků, kteří mimo jiné chránili císaře a hlídali jeho vězně.

Za druhé, Pavel posílá pozdravy i od bratří z „císařského domu“ (Fp 4,22). To naznačuje, že Pavel byl vězněn v Římě a v kontaktu s těmi, kteří sloužili císařskému dvoru.

Aplikace

Jak se můžeme naučit plně využít okolností, ve kterých se nacházíme, i když se jedná o těžkou situaci? Proč to není vždy jednoduché?

PAVEL V POUTECH

⁷Tento poklad máme však v hliněných nádobách, aby bylo patrné, že tato nesmírná moc je Boží a není z nás. ⁸Na všech stranách jsme tísněni, ale nejsme zahrnutí do úzkých; jsme bezradní, ale nejsme v koncích; ⁹jme pronásledováni, ale nejsme opuštěni; jsme sráženi k zemi, ale nejsme poraženi. ¹⁰Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás zjeven. ¹¹Vždyť my, pokud žijeme, jsme pro Ježíše stále vydáváni na smrt, aby byl na našem smrtelném těle zjeven i Ježíšův život. ¹²A tak na nás koná své dílo smrt, na vás však život. (2K 4,7–12)

Osobní studium

Během svého pobytu v Makedonii Pavel popisuje, že se několikrát ocitl ve vězení (2K 6,5; 7,5; 11,23). První zaznamenaný případ byl ve Filipech (Sk 16,16–24). Později byl krátce uvězněn v Jeruzalémě, než byl převezen do vězení v Cesareji.

Jinde Pavel vzpomíná, že byl „ve vězení [...] pro evangelium“ (Fm 1,10.13). Přestože se v Římě nacházel v domácím vězení, byl připoután k elitnímu římskému vojákovi. Ignác, křesťan ze začátku druhého století, který byl také takto vězněn, popsal, že tito vojáci jsou jako „divoká zvířata, která se chovají tím hůře, čím lépe se s nimi zachází“. (HOLMES, Michael W., ed., *The Apostolic Fathers*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2007, s. 231)

Co se z úvodního textu (2K 4,7–12) dozvídáme o tom, jak byl Pavel schopen snášet zkoušky, kterým čelil? Co bylo podle těchto veršů tím nejdůležitějším v jeho životě?

Bez ohledu na to, čím Pavel procházel, soustředil se vždy na pozitivní stránky

okolností. To mu dodalo odvahu vydržet potíže a problémy. Přestože na něj satan útočil ze všech sil, Pavel věděl, že není opuštěný.

O jakých duchovních zdrojích píše Pavel ve 2K 6,3–10? Jak mu pomohly čelit obtížím, ve kterých se ocitl?

Často můžeme být v pokušení ztratit odvahu při pohledu na naše slabosti, současné okolnosti nebo minulá selhání. Právě v takových chvílích si potřebujeme připomenout všechna úžasná opatření, která Bůh učinil, aby nám pomohl zvítězit v boji proti zlu. Jedním z nejdůležitějších je samotná Bible, „slovo pravdy“, protože se díky ní můžeme učit z chyb druhých a také se dozvědět, jak tito lidé uspěli. „Díky působení Ducha svatého se může projevat moc Vykupitelova díla. Duch očišťuje srdce. Prostřednictvím Ducha svatého má věřící podíl na božské přirozenosti. Kristus poslal svého Ducha jako božskou moc, která má překonávat všechny zděděné i vypěstované sklony ke zlému a která má církvi pomáhat dosáhnout dokonalosti jeho povahy.“ (DA 671; TV 429)

Aplikace

Jak se můžeme ve své službě vždy „prokazovat jako Boží služebníci“ (2K 6,4), bez ohledu na problémy a potíže, které prožíváme?

PAVEL VE FILIPECH

⁶Poněvadž jim Duch svatý zabránil zvěstovat Slovo v provincii Asii, procházeli Frygií a krajinou galatskou. ⁷Když přišli až k Mysii, pokoušeli se dostat do Bithynie, ale Duch Ježíšův jim to nedovolil. ⁸Prošli tedy Mysií a přišli k moři do Troady. ⁹Tam měl Pavel v noci vidění: Stanul před ním jakýsi Makedonec a velmi ho prosil: „Přeplav se do Makedonie a pomoz nám!“ ¹⁰Po tomto Pavlově vidění jsme se bez váhání chystali na cestu do Makedonie, protože jsme usoudili, že nás volá Bůh, abychom tam kázali evangelium. ¹¹Vypluli jsme tedy z Troady a plavili se přímo na ostrov Samothráké a druhého dne do makedonské Neapole. ¹²Odtud jsme šli do Filip, které jsou nejvýznamnějším městem té části Makedonie a římskou kolonií. V tomto městě jsme strávili několik dní. (Sk 16,6–12)

Osobní studium

Během Pavlovy druhé misijní cesty, krátce poté, co se k nim připojil Timoteus, jim Duch svatý zakázal pokračovat v cestě přes Malou Asii (Sk 16,6). Během nočního vidění Pavel viděl muže, který ho prosil: „Přeplav se do Makedonie a pomoz nám!“ (Sk 16,9). Okamžitě se tedy vydali do nejbližšího přístavu v Makedonii a z Troady přepluli Egejské moře do Neapole na evropském kontinentu. Ale místo toho, aby tam evangelizovali, vydali se Pavel, Silas, Timoteus a Lukáš, který se k nim přidal v Troadě, do Filip.

Pavel při své evangelizační činnosti vždy myslel strategicky. Filipy byly „nejvýznamnějším městem té části Makedonie“ (Sk 16,12). Ve skutečnosti to bylo jedno z nejváženějších měst Římské říše, kterému byl dokonce udělen statut *Ius Italicum*. Šlo o speciální postavení, které mohl udělit římský císař důležitým městům mimo tehdejší Itálii. Jeho obyvatelé měli stejná privilegia, jako kdyby se město nacházelo v Itálii, včetně osvobození od pozemkové daně a daně z hlavy, a každý, kdo se ve městě narodil, se automaticky stal římským občanem. Filipy byly také důležitou zastávkou na *Via Egnatia*, která byla hlavní pozemní cestou

spojující pobřeží Jaderského moře s městem Byzance (později Konstantinopol, dnes Istanbul). Díky tomu, že ve městě vznikla poměrně početná křesťanská komunita, mohli šířit evangelium i do dalších blízkých měst – Amfipolisu, Apollonie, Tesaloniky a Beroje (viz Sk 17,1.10).

Je zajímavé, že úředním jazykem ve Filipech byla v prvním století latina, o čemž svědčí převaha latinských nápisů. Ve Fp 4,15 Pavel dokonce obyvatele oslovuje latinsky znějícím jménem *Filippésioi* (Filipští), zřejmě jako uznání jejich zvláštního postavení. Řečtina byla nicméně jazykem obchodu a okolních měst a prostředkem, jakým se šířilo evangelium. Lukáš popisuje, jak se Pavel a jeho tým připojili k lidem při modlitbě u řeky, kde se obrátila Lydie a její domácnost (Sk 16,13–15). Jelikož byla „obchodnice s purpurem“, byla pravděpodobně jednou z hlavních finančních podporovatelek Pavlovy služby ve Filipech. Čas, který Pavel a Silas strávili ve vězení, vedl k obrácení celé další domácnosti – domácnosti žalárníka.

Duch svatý věděl, že Filipy budou ideální „základnou“ pro šíření evangelia po Evropě. Pronásledování je špatné, za určitých okolností ale může umožnit, aby evangelium zasáhlo ty, ke kterým by se jinak nedostalo.

Aplikace

Jak nám text Sk 9,15.16 pomáhá pochopit podstatu některých Pavlových zkoušek? Jak nám toto poznání může pomoci v našich vlastních zkouškách?

PAVEL A KOLOSY

⁷O tom, co je se mnou, vám všechno poví Tychikus, můj milovaný bratr a věrný pomocník, který se mnou slouží Pánu. ⁸Posílám ho k vám právě proto, abyste se dověděli, jak se nám vede, a aby povzbudil vaše srdce. ⁹Posílám s ním i Onezima, věrného a milovaného bratra, vašeho krajana. Oni vám povědí všechno, co se tu děje. (Ko 4,7–9)

¹⁰Prosím tě za svého syna, kterému jsem dal život ve vězení, Onezima, ¹¹který ti před časem způsobil škodu, ale nyní je tobě i mně k užítku. ¹²Posílám ti ho zpět, je mi drahý jako mé vlastní srdce. [...] ¹⁵Snad proto byl na čas od tebe odloučen, abys ho měl navěky – ¹⁶ne už jako otroka, nýbrž mnohem více než otroka: jako milovaného bratra. Když se jím stal mně, oč více jím bude tobě před lidmi i před Pánem. (Fm 1,10–12.15.16)

Osobní studium

Neexistuje žádný záznam o tom, že by apoštol Pavel někdy navštívil Kolosy. Skutečnost, že v Kolosách přesto vzniklo společenství věřících, naznačuje mnohé o účinnosti evangelizačního úsilí prvotní církve. Byl to Epafras, obyvatel Kolos (Ko 4,12), kdo přinesl evangelium do tohoto města (Ko 1,7). Ale jak se obrátil? S největší pravděpodobností to bylo v polovině padesátých let, kdy byl Pavel v nedalekém Efezu, kde kázal a „všichni obyvatelé provincie Asie mohli slyšet slovo Páně, židé i pohané“ (Sk 19,10; srov. Sk 20,31).

Kniha Zjevení svědčí o tom, jak široce se evangelium rozšířilo v této oblasti (Zj 1,4). Nejpravděpodobnějším vysvětlením tohoto úspěchu je práce těch, kteří se obrátili díky Pavlovi. Poprvé slyšeli poselství v Efezu, nejdůležitějším městě Malé Asie a významném přístavu. Epafras slyšel Pavlovo kázání a stal se jedním z jeho spolupracovníků. Evangelium pak přinesl do svého rodného města Kolos.

Toto město leží přibližně patnáct kilometrů jihovýchodně od Laodiceje. V porovnání s významnějšími městy v této oblasti toho

o Kolosách víme méně, protože tam stále probíhá archeologický průzkum. Víme však, že mělo významnou židovskou komunitu. Archeologové odhadují, že „až deset tisíc Židů žilo v této oblasti Frýgie“. (PATZIA, Arthur G., *New International Biblical Commentary: Ephesians, Colossians, Philemon*. sv. 10. Peabody, MA: Hendrickson Publishers Inc., 1990, s. 3) Mince ražené v Kolosách naznačují, že lidé tam, stejně jako v mnoha římských městech, uctívali různé bohy. Pohanské zvyky a silné kulturní vlivy samozřejmě představovaly pro tamější křesťany obrovskou výzvu, a to nejen při evangelizaci města, ale i při zachování věrnosti čisté víře evangelia. Dalším důležitým křesťanem v Kolosách byl Filemon, který se patrně obrátil ve stejné době jako Epafras.

Přečti si Fm 1,15.16 a také Ko 4,9. Jakým způsobem se Pavel snažil dovést Filemona k tomu, aby přijal Onezima?

Přestože římský zákon od Pavla vyžadoval, aby vrátil Onezima Filemonovi, Pavel apeluje na Filemonovo srdce a svědomí. Jako spoluvěřícího ho vybízí, aby s Onezimem nezacházel jako s otrokem, ale jako s bratrem (Fm 1,16).

Aplikace

Otroctví dnes odsuzujeme v každé formě. Jak rozumíš tomu, co Pavel píše Filemonovi? (Při posuzování těchto skutečností je vždy důležité přihlížet k dobovému kontextu. Je pozoruhodné, že v době otroctví v Americe Ellen G. Whiteová výslovně řekla adventistům, aby se vzepřeli zákonu, který nařizoval vrátit uprchlé otroky. Viz 1T 201.202.)

SBORY VE FILIPECH A V KOLOSÁCH

¹Pavel a Timoteus, otroci Krista Ježíše, všem svatým v Kristu Ježíši, kteří jsou ve Filipech, a také biskupům a diakonům: ²Milost vám a pokoj od Boha, našeho Otce a Pána Ježíše Krista. ³Děkuji svému Bohu při každé vzpomínce na vás. (Fp 1,1–3; ČSP)

¹Pavel, z Boží vůle apoštol Krista Ježíše, a bratr Timoteus ²svatým a věrným bratřím v Kristu v Kolosách: Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista. (Ko 1,1,2; ČSP)

Osobní studium

Jak Pavel podle úvodních veršů (Fp 1,1–3 a Ko 1,1,2) popisuje sbory ve Filipech a v Kolosách?

Pro Pavla je typické, že ve svých dopisech hovoří o věřících jako o „svatých“ (ČSP) nebo „věrných“ (ČEP). To znamená, že byli křtem odděleni jako zvláštní Boží lid, stejně jako byli Izraelci prostřednictvím obřizky (Ex 19,5,6; ČSP; srov. 1Pt 2,9,10) odděleni jako „svatý národ“. (To nemá nic společného s pozdější praxí katolické církve – svatořečením.)

Zajímavá je také paralela mezi pozdravy v těchto dvou listech. Pavel ve Filipech hovoří o „biskupech a diakonech“ (Fp 1,1; ČSP) a v Kolosách o „věrných bratřích v Kristu“ (Ko 1,2). Když Nový zákon hovoří o „věrných bratřích v Kristu“, jedná se o specifické označení určité služebnosti v církvi (viz Ef 6,21; Ko 4,7; 1Pt 5,12). Zdá se tedy, že Pavel oslovuje nejen členy církve, ale také vedoucí církve v těchto městech. Apoštol Pavel zmiňuje různé služebnosti (v našem kontextu také administrátory). (Viz 1Tm 3,1–12; Tt 1,5–9.) Tato skutečnost svědčí o existenci a důležitosti organizace sborů již v nejranějším období církve.

Pavel považoval za svou prioritu připravovat spolupracovníky (jako Timoteus a Epafros) a zajistit tak určité vedení místních sborů. Tento postup posiloval jeho evangelizační úsilí. Jinými slovy, existoval strategický přístup nejen k evangelizaci, ale i k udržení členů. Také naši adventní průkopníci se řídili novozákonním modelem organizace církve, jak dokládá řada článků z časopisu *Review and Herald* z 50. let 19. století. James White dokonce řekl: „Božský řád Nového zákona je dostačujícím vzorem pro organizaci Kristovy církve. Kdyby bylo potřeba více instrukcí, dostali bychom je prostřednictvím inspirovaného Slova.“ (RH, 6. prosince 1853, s. 173) Dlouho předtím, než Pavel psal těmto sborům, začali apoštolové ustanovovat vedoucí církve v Jeruzalémě (viz Sk 6,1–6, Sk 11,30). Ta měla „být vzorem pro uspořádání církví všude tam, kde poslové pravdy získávali lidi pro poselství evangelia.“ (AA 91; PNL 52)

Je dobře známo, že Pavel při psaní svých listů někdy využíval pomocníky. Timoteus je někdy uveden v úvodu dopisu spolu s ním (viz např. 2K 1,1; Fm 1). Skutečnost, že Pavel dále používá „já“ místo „my“, ukazuje, že i za těmito listy stojí jeho autorita.

Aplikace

Co vypovídá o Kristu skutečnost, že on sám od sebe „dává svůj život“? V čem může toto jeho jednání ovlivnit náš způsob života?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Bůh vás vyvolil ke spasení skrze posvěcení ducha a víru v pravdu. Proto stůjte pevně. [...] Pokud věrně sloužíte Bohu, setkáte se s předsudky a odporem. Nenechte se však vyprovokovat, i když nespravedlivě trpíte. Neoplácejte. Držte se pevně své bezúhonnosti v Ježíši Kristu. Upřete pevně svůj zrak k nebi. Nechte ostatní mluvit a jednat podle svého; vaším úkolem je vytrvat v pokoře a skromnosti Kristově. Dělejte svou práci s pevným odhodláním, s čistým srdcem, ze všech sil a s oporou v Boží ruce. Skutečnou a vznešenou podstatu své práce možná nikdy nepoznáte. Hodnotu svého života můžete měřit pouze životem, který byl obětován za vaši spásu. [...] Pro každého, kdo roste v Kristu, nastane doba upřímného a dlouhého zápasu, protože síly temnoty jsou odhodlány bránit cestě vpřed. Ale když hledíme na Kristovu milost prokázanou na kříži, nemůžeme selhat. Vykupitelovo zaslíbení zní: ‚Nikdy tě neopustím a nikdy se tě nezřeknu‘ (Žd 13,5). ‚A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku‘ (Mt 28,20).“ (YI, 9. listopadu 1899)

Otázky k rozhovoru

1. Pavel byl několikrát vězněn, vždy nespravedlivě. Jak reagujete, když se s vámi zachází nespravedlivě? Jaká biblická zaslíbení nám mohou být povzbuzením v takových chvílích?
2. Tertulián, jeden z prvních křesťanských autorů, řekl o pronásledování církve: „Čím více nás kosíte, tím více nás je. Krev křesťanů je semenem.“ (Tertulián, Apologetikum. Přel. Josef Novák. Praha: Kohout, 1947, kap. 50) Přesto víme, že pronásledování jinde a jindy práci církve naopak brzdilo. Jak můžeme podporovat ty, kdo dnes trpí pro svou víru?
3. Zamyslete se nad úvodním veršem týdne: „Radujte se v Pánu vždycky, znovu říkám, radujte se!“ (Fp 4,4). Jak toto napomenutí zapadá do Pavlových těžkostí? Co znamená radovat se „v Pánu“, i když čelíme nemoci, ztrátě zaměstnání nebo bolesti? Z čeho se můžeme radovat vždy, nezávisle na okolnostech?